

DIURNALU GLUMETIU SOCIĂLE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triloniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte siodieniele síbanii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tace timbrale.

La instalarea mitropolitului romanu
Escelentiei Sele **Procopiu Iva-**
cicoviciu, in scaunulu patriar-
cale serbescu d'in Carlovitiu.

In 6^{is}. Augustu, 1874.

— Epigrama. —

Pamentulu nostu cà sí-are figur'a sa rotunda,
Demustra se cu **Tine, Pastoriu** de stima-afunda:
— Cu „**blagosloveni'a**“ *) cà-ai totu caletoritu,
Pon' ce-ai ajunsu a-colo, de unde ni-ai venitu!

M. B. S.

*) Sca: „Cu gospodi pomului“ etc. — Care cumu va vre.

Autor.

Insciintiare.

*Tenerimea romana satumariana in legatura cu
tenerimea de tocana d'in Chioru — cu ocasiunea adu-
narei generali tienende in Bai'a-mare in 2 sept. cu
privire la gimn. rom. infiintiandu in comitatulu Satu-
mariului — a aflatu cu scopu arangiarea unui balu
romanu in favorulu acelui gimnasiu; inse, d'in caus'a
lasitatei sí indiferentismului tenerimei, hop, pardon!
(e erore de tipariu *) d'in caus'a recoltei rele a anului*

*) Culegatoriulu.

*acestui'a, s'a amanatu arangiarea balului pe — vecii
veciloru. Ce se aduce spre cunoscinti'a on. publicu.*

Datu Seini, lun'a fricosiloru, 1874.

In numele comitetului arangiatoriu:

Florianu Csutka de Gyurka,

avocatu, presiedinte.

Colti de Dinti.

(§) Tocmai priimimu veste'a, cà Escelenti'a Sa, nou
alesulu patriarcu serbescu, Procopiu Irccicoviciu, este
intaritu.

— Amu sciutu-o dela capulu locului, cà-ci melulu
blandu suge la duoe oi. . . .

Pe candu in urmare a indepartarii colaboratorului nostru pentru adunarea dela *Dev'a*, — a targului d'in Aradu, — si a sarbatorilor celorlalti multe precum bisericesci asie si imperatesci (pardonu: craiesci) — diurnalulu nostru asta data a trebuitu sa apara duplu: 2 nri in unulu, totu pe

„Alegerea metropolitului romanu, Procopiu Ivacicoviciu, de patriarhu serbescu!

Inca nu-i plinitu anulu decandu, in scaunulu metropolitianu veduvitu prin trecerea din vietia a marelui arhieru Andreiu Siagun'a, congresulu nationalu din Sibiu alésa de metropolitu pre episcopulu de atunci alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, — si acum de nou ne aflamu naintea unui altu congresu electivu!

Procopiu Ivacicoviciu n'a veduitu satisfacuta indestulu ambitiunea sa personala, prin a fi metropolitu Romanilor din Ungaria, Banatu si Transilvania, ci i trebuiá unu titlu mai mare, unu *patriarchatu serbescu!* Nu-i gluma dara. Cea ce noi atinseramu in rubric'a Varietati din numerulu trecut, cu privire la deplinirea scaunului patriarchalu din Carloveti, deja e faptu constatatu si implinitu: fostulu metropolitu romanu Procopiu Ivacicoviciu renunsiandu la demnitatea de metropolitu alu Romanilor in 6 Augustu st. n. Maiestatea Sa ces. reg. si apostolica s'a induratu pré gratiosu a-lu intari de arhieru-episcopu-metropolitu, si Patriarhu alu Serbiloru. Aceste sunt cuvintele prea frumoase cu cari ne surprinde pre noi monitorulu oficialu din Pest'a in numerulu dela 12 Augustu a l. curente.

Ce contrastu mare! Marirea, decorea si ambitiunea unui Siagun'a era marirea decorea si ambitiunea poporului romanu, ér unu Ivacicoviciu aceste le cercá in abandonarea si despretuirea acestui poporu, care in sinceritatea inimei sale ilu naltiasa la o demnitate mare si frumoasa, carea elu n'a respectat'o. Marturisescu, Romanii n'au pututu comite eróre mai mare, si n'au potutu insultá intr'unu modu mai nedemnu umbr'a marelui Andreiu, decâtu intronandu in scaunulu metropolitianu pre Ivacicoviciu!

Nu regretamu de feliu perderea acestui arhieru dintre noi, ci din contra ne bucuramu cá, amu scapatu de unu omu alu regresului si neprietenu alu culturei romane; cáci déca elu ar' fi iubititu turm'a romana nu-o ar fi parasitu, ci ar fi jertfitu pentru prosperarea ei pana la sfersitul vietii sale, dupa cum facu toti pastorii cei adevérati si buni.

Avemu in sa santa detorintia de a combate cu taria ori ce actu necanonicu, mai alesu atunci candu elu se face prin unu demnitaru, o facia bisericesca, de asia inalta pusetiune! Legaturile dintre feciele bisericesci si bisericu sunt mai tari si mai mari decum unii le socotescu a fi, si celu ce le-au primitu asupra-si, nu se póte scóte de sub ele, ca se nu vateme asiediamintele canonice ale bisericeii.

In constituirea episcopilor bisericea a pucetur din dóue principii: *evangelicu* si *economicu*; astfelu dela sinodulu ecumenicu I episcopii s'au obicinuitu a se alege numai din tagm'a monacala „nu spre stricare séu surpare acelor legiuite de apostoli, ci spre binele popóreloru“. ¹⁾ S'au alesu si se alegu episcopi din tagm'a monacala, pentrucá neavendu ei a se

ingriji de femei si copii, cu mai mare inlesnire si acuratetia si-potu implini misiunea loru arhierésca de a invetiá si a purtá grigea de poporu (can. 58. A.) si mai alesu pentrucá la intrarea in cinu punendu ei votulu pentru seracia pan' la mórte, interesulu loru nu este si nu póte fi castigulu materialu propriu, ci celu de obsce, adeca sporirea averiloru eparchiali pentru scopuri filantropice, ér nu risipirea si instrainarea acestor'a, prin donatiuni herediloru si rudelor, precum facéu nainte de sinodulu I ecumenicu episcopii cei insurati. ²⁾ Cáci dice s. Pavelu lui Timoteiu, episcopulu Efesului: *Castigu mare este bun'a credintia cu indestulare cá n'am adusu nimicu in lumea acést'a, si aretatu este cá nici vom pote duce ceva, ci avendu de mancare si imbracaminte, cu aceste indestulati se fimu.* ³⁾

Din acésta consideratiune SS. Parinti vrendu a preveni abusurile, ce episcopii le potu face dupa pusetiunea loru ca priveghiatori ai averiloru eparchiali — au statoritu urmátóriele canóne memorabile:

Can. 40. apostolescu: *fie aratate lucrurile proprii ale Episcopului — déca ar avea de aceste — si fie aratate si cele domnesci, ca Episcopulu seversindu-se, se aiba putere a lasá ale sale, cui va voi ca nici bisericea se nu suferé vre-o paguba pentru nearetarea lucruriloru Episcopului etc.*

Can. 40 alu sinodului localu din Cartagena: *Episcopii, cari n'au avutu nimicu candu s'au promovatu, si apoi pre timpulu episcopatululu loru si-au cumperatu pre numele loru tiarini si bunuri, si acele le tienu, se se invinovatiésca ca si cum bunurile domnesci le-ar fi rapitu, de nucumva admoniati acelea le-au restituitu bisericeii.*

Mai bine se cunósce spiritulu acestoru canóne si ale altor'a de asemenea natura, din Pravil'a romanesca Cap. 57 unde se dice: *Tóte cele ce le-au avutu Episcopulu nainte de a se face Episcopu, le póte dá unde va vrea si le póte impartí in vietia si la mórte; ér cele ce le-au agonisitu ca Episcopu, acele sunt ale Bisericeii, adeca ale Eparchieii, séu ale metropolieii, si despre acele nu póte face testamentu.* ⁴⁾

In faci'a acestoru dispusetiuni canonice, precum si in considerarea oprelistei de a-si parasí Episcopii eparchiele loru dupa placu si a se stramutá la altele fora de causa binecuvantata ⁵⁾ — trecerea metropolitulu Ivacicoviciu la ierarchi'a serbésca nu este numai o batjocura pe romani, ci mai multu, este unu afrontu frivolu asiediaminteloru sacre ale bisericeii ortodoxe! Provinciile metropolitane sunt intemeiate cu privire la nationalitatea crestiniloru, findu ele intre sine numai coordinate. Astfelu este mare diferentia intre transgresiunile pe teritoriulu aceleasi provincii metropolitane si intre transgresiunile dintr'o metropolia intr'alt'a. Priu cele dintai, interesele materiali

¹⁾ Vedi can. 76. A.

²⁾ I. Timot. 6. 6—8. —

³⁾ Compendiu de Dreptu canonicu pag. 272.

⁴⁾ Can. 14. A.

atunci vecein'a noastră „Lumin'a“ a fostu mai harnica. că-ci nrulu seu 37 de Domineca d'in 1/16. Augustu, 1874. l'a scosu in două editiuni cu diferiti articli de fondu. La reviziunea canonica inse, editi'a prima, d'in motive de bun tactu, s'a confiscatu. Noi, d'in intemplantu, amu priimitu ambele editii, d'in cari comunicam a-ci, pentru aprecierea publicului, ambii articli de fondu: celu difcultatu si confiscatu sub I. éra celu straformatu si impartitu sub II. Astu-feliu are să fia priceputa not'a redactiunii d'in a două editia.

ale bisericeii nationale nu sunt atacate, ér prin ceste din urma sunt si atacate si ignorate. Dar credemu congresulu bisericeii romane si-cunoşce detorint'a si dreptulu seu, si acest'a nu va permite a se eludá de nimene.

Am avutu cu totulu alta credintia despre caracterulu si tienut'a parintelui metropolitu Procopiu. Noi l'am fostu tienutu de unu parinte bunu si iubitoriu, in sa bunéti'a si iubirea lui au fostu numai la aparintia. Multi atribuiescu instrainarea sa de catra noi, cresterei straine ce i s'a datu in tenerétia, dar acést'a nu póte servi de scusa, pentru unu barbatu maturu si de reputatiune. Nu condamnám fapt'a acést'a din antipathia catra bisericea serbesca, de aceea credintia si principii cu a noastră, ci din punctu de vedere canonicu si din respectulu ce, fiacare demnitaru bisericescu, detoresce altariului care l'a sustienutu si hranitu!

Instalarea noului patriarchu serbescuse va celebrá dumineca, *) in Carlovétiu cu tóta solenitate indatinata. La actulu instalarei—dupa cum aflamu—metropolia romana inca va fi reprezentata prin o deputatiune de trei: parintele vicariu episcopescu din Orade, Ioanu Metianu Vincentiu Babesiu si Georgiu Dogariu din Aradu. Ér dupa instalare Preasantitulu patriarchu Procopiu va calatori la Sibiiu spre a-si luá adio dela tronulu metropolitanu restauratu de Siagun'a, pre care Santi'a Sa nu-lu aflá destulu de maiestosu si stralucitu, ca se-lu ocupe si mai de parte! Buna lectiune e acést'a pentru noi! Trebuie se desclinimu odata barbatii adevérati ai bisericeii noastre de cei numai paruti!

In sfersitu pre langa tóta ingratitudea si perfidi'a fostulu nostru metropolitu, Procopiu, noi i dorimu din adenculu inimei, ca nou'a sa dignitate bisericesca se o póte cu mai multa devotiune si conscientiositate de cauza, decum a portatu cárm'a eparchiei Aradului si a metropoliei romane!

Emiliu.

(§.) Dominec'a trecuta la més'a episcopului d'in Aradu díse unu óspe serbu: „Lucrulu e cu cale; serbii fiindu in perplesitate, romanii de aceea-si religia au fostu detori să li dee unu barbatu de alu loru.“ — „Da da,“ — ii response unu avocat romanu — „că-ci si serbii destui ni-au datu pone acum'a, ce ne-amu despartitu cu baserica. Să mai si cuitámu déra.“

(§.) In *Staitinu* districtulu Cianadului, poporulu s'a plansu, că notariulu loru *Vastagu* de mai multi ani de díle nu este in rindu cu socotile comunali, si neei la repetitele amonitiuni si pedepse oficióse nu le-a facutu inca; deci d'in reprezentanti'a comunale i-au votata neincredere si au cerutu amovarea lui. Autoritatea districtuale inse, dupa ce l'a tienutu o scurta vreme suspinsu, l'a restituitu, hotarindu, ca să-si iee individi apti pentru facerea socotiloru restanti, in contalu si pe socotél'a satului.

— Acum' nu mai multu „tóta bub'a si-are lécala“, ci „totu léculu si-are bub'a!“

(§.) Poporulu d'in *Staitinu*, audimu, că vre să scóta la hotaru pre notariulu repusu cu forti'a.

— N'o faca; ci aridice-si glasulu catra inaltime, că-ci — colo, susu, e dreptatea.

Alegerea metropolitului romanu, Procopiu Ivacicovicu, de patriarchu Serbescu!

Inca nu e plinitu anulu, decandu in scaunulu metropolitanu veduvitu prin trecerea din viétia a marelui archiereu Andreiu Siagun'a, congresulu nationalu din Sibiiu alésa de metropolitu pre PS. Sa episcopulu de atunci alu Aradului Procopiu Ivacicovicu, — si acum de nou ne aflamu naintea unui altu congresu alu nostru electivu! Cea ce noi atinseramu in rubrica „Varietati“ din numerulu trecut, cu privire la deplinirea scaunului patriarchalu din Carlovétiu, este deja faptu complinitu: Escelenti'a Sa metropolitu nostru Procopiu Ivacicovicu fu alesu in 1913. Iuliu a. c. prin congresulu nationalu serbescu din Carlovétiu de archiepiscopu-metropolitu alu Carlovétiu-lu si patriarchu serbescu, si ca atáre, dupa ce a renunciatu de buna voia la postulu seu de archiepiscopu-metropolitu romanu, e intaritu prin preanalt'a resolutiune a Maiestatei Sale ces. si apos. regesci din 6. Aug. a. c.

Ne aru prinde mirare de sórtea, ce ajunse neasteptatu pre veneratulu metropolitu alu nostru, déca nu amu scé incurcaturile electorali dela Carlovétiu si nu amu pricepe perplesitatea, care se nascu in susu si diosu dupa denegat'a intarire a primei alegeri, ce caduise asupr'a PS. Sale episcopulni Stojkovic.

Legaturile comuneloru interese ale ambeloru metropolii ortodoxe din partile Ungariei, in sine inca nu erau de ajunsu spre a produce acést'a — fie-ne iertatu a dice — incuscire: déca veneratulu metropolitu alu nostru nu erá daruitu cu acelea insusiri sublime, cari ilu facura se fie de o potriiva iubitu la ambele nationalitati, si lu-induplecara a se face dupa esemplulu Apostolului tuturoru tóte, ca pre toti se-i dobandésca spre salvarea intereseloru comune ale bisericii.

Ori catu de superatória ni este supriinderea, ce ni o facu parasirea metropolitului nostru anca nainte de a fi intratu in toti pasii binecuventati ai fericitulu seu predecesoru, — nu potemu decatu a gratula fratiloru nostri serbi la resultatulu acést'a alu unei pasiri precatu tactice si mature pentru ei, pre atát'a magulitórie pentru noi romanii, din a caror'a sinu si-alesera pre primulu loru demnitaru bisericescu.

Uramu fericire noului patriarchu serbescu, Santieniei Sale Procopiu Ivacicovicu in acést'a inalta demnitate, fiindu convinsi: că semtiemintele sale de iubire si dreptate fatia cu romanii, intre cari a petrecutu in linisce si iubire generala mai bine de 20. da ani, nunumai ni le va pastrá si pe viitoriu, ci la o casiuni bine venite ni le va manifestá si in fapta.

Ér noi pentru noi nu avem alta din acestu incidinte, decátu detorint'a de a ni incordá tóte ingrigirile intr'acolo: ca in veduvitulu scaunu metropolitanu prin bun'a contielegere a reprezentatorulu metropoliei noastre se se asiedie unu barbatu, in care se reinvie spiritulu inaltu si barbat'a marelui archiereu Andreiu baronu de Siagun'a.

Probu.

Gur'a-Satului la adunarea generala a Asociatiunii transilvane pentru s. c. l.

La Dev'a!

La Dev'a! audiamu in tóte partile.

Ce erá deci de facutu, decátu sà me petrundu sî eu pone 'n pelea-mi de cane stramosiésca de zerulu, vream sà dicu zelulu nationale modernu, sî sà plecu sî eu spre tíer'a nemnisiloru cu síepte pruni in gradine, — spre Dev'a cea vestita! 'nainte de a plecá inse unu blastematu me facù atentu, ca ugyán bine sà me ingrivescu, cumu me voiu infaciosiá acolo, nu cumuva sà me mance vr'o rusíne iobagiésca.

Eu intielegendu-lu, de locu me sî indesai in costum constitutionalu, sî ca sà fiu scutitu de tóte, sî la ori ce eventualitate, mi cumparai cu degraba sî unu „de“ modernu, sà am ce lipí de nume, déca voiu ajunge între ómeni cinsiti. —

Asiguratú deci in tóte privintiele mi luai boscártiele 'n spate sî nu me oprii pone lá Dev'a!

Ajungendu la loculú multu doritu, fui priimitu de o multíme de arangeri, incátu nu sciam cui sî cumu sà me adresezu mai antaiu sî pre care sà-lu consultu. — Da, cà-ci arangerii erau mai confusi decátu óspetii sositi. In urma fui constrisu a me luá pe diosu la intunerecu sî in capu de nópte sî dupa o ratecire de o óra cu forti'a a me incortelá intr'o síura pe nesce paie. Ah! de multu n'am avutu asîe patu comodú! Ce somnu la cantatulu cocosiloru sî gágaitulu gasciloru! „Ce voiagiu minunatu!!!“ Dupa crepatulu dioriloru me dusei la fontana, me spalai bine si me pusei in plen-parade.

Esindu la strada nu mai poteam scápá de óspetii ratecitori, cà-ci toti voiau cu poterea sà me faca arangeru. In fine strabatui pone la piatia, unde intelnii vr'o càti-va cunoscuti vechi, cu cari a-poi o luai de-a lungulu stradelorú. De odata numai audu unu sgomotu mare. Ce minune? Me uitu inderetru, mi parea cà e unu batalionu de natia calare, cu prime (pantlice) sî stindarde romanesci!

Ce priimire grandiósa, démna de unu presiedinte alu Asociatiunei — cugetam in mine; — dér' me apropiu mai tare sî ah! ceriule! erau nesce bieti de moti cu ciubere! ér' la feresti nesce servitórie scuturandu covórele de pravu. Am inlemnitu. Ortaculu meu inse me mulcomí descoperindu-mi, cà *guvernulu constitutiunálu unguurescu a opritu tóte, deci nu e neci o mirare.*

Dér' blámu mai departe.

Erá di de domineca. Se vorbiá de sosirea presiedintelui; deci grabii sî eu lá gara. — Brav'a intielegintia romana sî ast'a data s'a ingrigitu, ca sî d'ntre poporu sà participe la acést'a serbatória; am sî vedutu *trei séu patru* tiereni, de siguru servitori pr'in orasiu. Ei dér' altu cumu nu face nemicu, càci Asociatiunea este numai pentru domni sî nu sî pentru prosti; a-poi neci nu e timpulu demustratiuniloru!

Sosindu presiedintele, mi-lu iufundara frumosu intr'unu hinteu de lepedeu sî mi-lu cam dusera pe aci-neolo! Sér'a, ah! ce cutediare! serenada cu facili sî eu „Descépta-te romane“. fore ca sà se fia periclitatu esistintí'a statului unguurescu!

Ce s'a mai intemplatú dupa acea, nu sciu, cà

eu de insufletírea cea mare, ca cei mai multi, m'am dusu sî m'am culcatu.

Alt'a di me dusei sî eu la adunarea in baseric'a cea facuta cu atát'a svada. Erá mai plina de diumetate, cu tóte aceste damele totu-sî faceau majoritatea absoluta. Hia! vine vremea, candu au sà ne intréca sî femeile: se apropia emanciparea. Un'a inse totu ne-a salvatu, acea adeca, cà sî *Acsente* a fostu cu noi, sî-a-poi elu sî *cu ast'a ocaziune* ne instrúa cu *glasu mare*: cumu se mancá odata mamalig'a cu lapte. A-poi vedi, eroiloru tóte li sunt concesse, tóte li se síede bine.

Ei dér' sà vedemu decursulu adunarii:

Deschiderea síedintiei sî a-ici, ca pre totindenea, se facù firesce pr'in presiedinte. De sine se 'ntielege sî acea cà ómeni svatosi, — *cari totu de un'a sî in totu loculú trebuie sà-si bage nasurile in tóte sî sà vorbésca câte verdi uscate* — neci a-ici nu au potutu lipsi. . . . Me rogu inse sà nu intielegeti cum-va pre Dlu *Mezei*.

Dupa descuiarea síedintiei, — refusandu scaunulu mintianosiloru — eu me virii pr'ntre publicu, ca cu atátu mai bine sà potú aflá secretele, cà-ci numai astu-feliu voiu poté ajunge scopulu. — Sî l'am sî ajunsu. Dómne ce lucruri síode! Cei ce mai 'nainte se imbraciósiau, acum síoptindu cu altii se batjocoriau. De siguru sî aceste se tienu de mod'a cea nóua. —

Cufundatu in descoperirea secretelorú de-odata audu o vóce slaba. — Erá a secretariului, care referá despre activitatea comitetului. — Ce reu mi pare, cà n'a fostu de facie sî cei de la *Asociatiunea aradana!* . . . Ei dér' ce vorbescu, d'a-poi cà draculu fuge de tamaia.

Urmà a-poi referad'a cassarului, d'in care vi insemnu numai ataf'a, cà déca schlepurile ar fi mai scurte, frisurele mai micutie, càlcánile de la gheté mai anguste s. c. l. cass'a ar stá altu-cumu, sî nu ne ingroziamu atátu de multu de acést'a referada.

Referad'a bibliotecariului, in care incepe de la facerea lumei sî finesce spunendu-ni despre tóte càrtile càte au aparutu de candu e lumea, ne-au incantatu grozavu, incátu care de care ne-'ntreceamu in cascate.

Aste inse tóte-au fostu cumu au fostu, dér' a-poi au urmatu cele mai interesante: disertatiunile.

Primulu disertatoru a fostu dlu *Acsente*, diserandu despre *seraci'a romanécca*. Frumosu discursu, frumoése idei, — numai de le-ar urmari sî dlu autore.

Alu duoile. . . Diosu cu pelari'a, ér' tu sóre stai pe locu sî casca-ti gur'a.

Publiculu se aridica in verfulu degetelorú, priindu in spre tribuna, unde se diariá unu capu micutiu cu dóue urechi sanetóse. Eruditulu disertatoriu erá dlu *Vui'a*, absoluta de tóte norme, doctoru de musce in spe sî licentiatu d'in gratí'a unui „providentialu“. — *Onoratu aduneri!* D'in gratí'a *comisiunei censuratórie* — tivliá invetiátulu disertatoriu — mi iau voia a vi cetí d'in furaturele mele despre *pîrgiolirea* vóstra dupa ce veti morí! vediatu-ati voi carne de omu mortu desgropatu dupa optu díle (scárba, scupiri sî fiori in tóte partile) sà vi aducu a-cí unu petioru de omu mortu? (Brrrr, damele incepu a se miscá, cà-ci e de insemnatu cà erá chiaru pe vremea prandiului.) Pre la noi pre la Banatu la strigoi se scotu matiele sî anim'a, sî

se manca la poména (dóue dame o patiescu reu, cele-lalte tóto o tulescu a-fore); pentru acea déra eu propunu, cà sà ve pîrgioliti inca in viétia (aplause, voci: traiésca comisiunea censuratória.) —

Publiculu a-poi sgriburindu sí plinu de grétia o luà pe talpa; — chiaru bine, cà-ci urmase discursulu scientificu alu Dlui secretariu *Rusu*, de cari teorii sí asè nu i placeau publicului nostru. . . .

Dupa amédi éra-sí sîedintia; mai multe disertatiuni *seci*; deci nu e mirare, cà publiculu a mai scadiutu — séu póte discursulu — lui Vui'a ne ingrozí atátu de multu.

Sér'a la concertulu „de“-istiloru sí alu „de“-istelorlu.

Intregu programulu, ba totu publiculu éra unu grandiosu „de“. Da, cà-ci cine la intrare nu potea sà arete, cà are „de“ lunga nume, nu potea intrá, sí astu-feliu nu potea neci audí: cumu se batjocurescu cantàrile. Ce norocu, cà numai piesele *straine* patira asìe mare rusíne. . . .

Dómn'a „de“ *Constanti'a* „de“ *Dunc'a* „de“ *Schianu* a fost eroín'a serei! Ah! ce bine stá strimbaturile sí imbolditurele la dese ghiesuri. Numai paguba cà la multi au causatu dorere de dinti!

Speràmù cà Ilustritatea Sa dómn'a „de“ va mai eschide sí pre venitoriu piesele romanesci sí érasí ne va incantá càtu decurundu.

Dupa acestu grandiosu concertu a-poi, ne mai sciindu cumu sà mi predomnescu marea-mi insufletire, am fugitu la cortelu sí m'am ascunsu sub patu, nu cumu-va sà me afe cine-va, sí sà me întrebé, cà cumu mi-a placutu concertulu.

Alt'a di éra sîedintié, publicu totu mai micu, linisce sí ordine buna fore candu „eroului“ i venia ce-va chefu. . .

Momentulu mai insemnatu a fostu la referad'a comisiunei pentru propuneri.

Intre pucintelele propuneri asìe dicendu fore neci unu interesu, mi-a mai placutu a dlui *Nyáklányi Csuri*, cà adeca: sà se faca unu conspectu generale despre cei ce au priimitu stipendie: unde se afla sí ce romani s'au facutu d'in trinsii. —

Se vede cà Dlu propunatoriu si-a adusu a minte de tipeii de la *Blasíu* sí de sangele romanului, carelu baga dni'a sa tóta lun'a in busunariu. Cin' se ndrèpta, nu gresfescé!

Firesce s'a priimitu!

Dupa amédi in grab'a mare trecuràmù preste tóte càte au mai remasu, adeca in ciud'a „Telegrafului“ sí alu „Albinei“ é' s'a alesu comitetulu d'in anii trecuti, sí deciseràmù a merge pe anulu venitoriu pre la *Lugosiú*.

Fórte constitutiunalu, cà-ci *uniunea e fapta indeplinita* *).

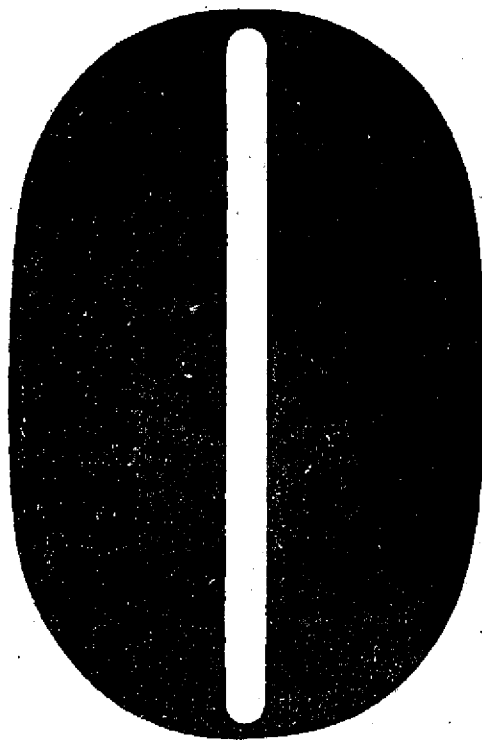
Sér'a audii, cà va fi sí balu, dér' eu facui ea *ungurii* d'in *Dev'a*, adeca me facui cà-su maniosu, sí nu me dusei la balu; sí astu-feliu am economisitu vr'o càti-va zloti. — Am auditu a-poi, cà sí balulu a reusitu grozavu de bine; fórte naturalu, pentru cà a fostu arangiatu totu de aceea-sí mana. . . .

Despre cele-lalte patianii, mane.

Referintele dela **Gur'a Satului**.

*) Astu-feliu va fi fostu sí inspiratiunea dela *Pute-a-pesce*.

Fîindu-cà éra e la moda publicarea portretelorlu celebritatiloru romane, lasàmù sí noi sà urmeze a-ci portretulu bine ni-meritu a unei asemenea mari celebritati **nóue**, care este:

— politica!

COLTi de DINTI.

[§.] Referintele comisiunei Edmundu Szeniczei, aperandu novel'a electorale in camer'a Ungariei in contr'a baniielorlu celorlu dela opusetiune, între altele díse: „In tempu de seceta chiaru candu ni sí da santulu *Ddieu* o buna plóia, sunt ómini, cari nu se multiumescu de ea. Astu-feliu stamù cu novel'a actualé.“

— „Dér' inca“ — reflectara càti-va dela opusetiune — „candu ni se presenta o rea lege, cumu voru acei'a sà se multiumésca?!“

Se vorbesce sí acea, cà **de** dómn'a **de** *Constanti'a de Dunc'a de Schianu*, in urm'a „ghieserelorlu“ facute la concertulu d'in **de** *Dev'a*, datu in **de** siopru, va intentá procesu de desdaunare in contr'a profesoriloru, cari au invetiat'o atátu de reu a miauná sí a se instrimbá; é' banii recastigati ii va consacrá pentru cumpararea unui nou predicatu de **de**!

(§.) Deputatulu serbescu pentru congresu, dlu **Demetriu Krestici**, telegraféza dela *Craiovitia*, ca sà mérga sí d'între serbii d'in *Aradu* o deputatiune, pentru a asiste la instalarea noului patriarcu serbescu, cà-ci altmîntea se va compromite caus'a. La ce dlu **Gyermek**, la a cui adresa a fostu venitu acést'a depe sía, ambla in ruptulu capului in susu sí in diosu, ca sà-sí prinda ómeni pentru o deputatiune serba, déra fore resultatu. Desperatu de atát'a indolentia, se pune de invita pre unu romanu pentru acelu scopu.

— Domnule, sà me scuzi, — ii díce romanulu, — déra eu nu potu face parte d'in o deputatiuni serba, cà-ci eu sum romanu.

— Nu face nemicu, — ii respunse acel'a — cà-ci vedi bine, éra-sí este la moda, sà facemu d'in romani serbi!

(§.) Congresulu serbescu alegendu in unanimitate de voturi de patriarcu pre parintele episcopu *Stoicovici*, crediura óminii, cà va sà fia respectata dorint'a congresului si indata ilu voru vedè intaritu; dèra indata ilu vediura trentitu. Acum' lumea se intrèba: cari au potutu fi motivele?

— D'a-poi potu sà fia, cà parintele episcopu la anii 184⁸/₉ aderà d'in anima la rescól'a fratiloru magiari.

(§.) Astu-feliu serbii venindu in perplesitate cu alegerea patriarcului loru, in lipsa de ómini proprii, intr'o buna demanétia li plesni pr'in minte, ca sà fure pre metropolitulu *Procopiu Ivacicovicu*, si sà sí-lu duca loru-si la *Cralovitia* de mare patriarcu *curatu* serbescu.

(§.) Si betranulu nostru metropolitu, de „pré bunu“ ce este, se lasà furatu — de catra ai sei la ai sei.

(§.) Noi, vatemati in dreptulu nostru de proprietate, condamnandu furtulu comis, avemu de gandu, ca in contr'a serbiloru sà intentamu procesu de desdaunare: 20 de ani l'amu tienutu noi, romanii, pre parintele furatu, tienerea la anu câte cu 10,000 fi. = 200,000 fi. alegerea nóua costa 100,000 fi. in suma dèra 300,000 fi. bani buni, sà ni plătésca serbii pentru elu ca despagubire. Ei da, cà-ci si noi amu profità de ocazia, intocmai ca noulu patriarcu, candu s'a ganditu la noulu venitu anuale de 100,000—150,000 fi.

A-poi de a-ci 'n colo s' *Bogom!*

[§.] Acum' éra nòa ni s'a datu de lucru, sà alegemu altu metropolitu, si se scie, cà éra-si vomu avè svada multa. Dér' lasa; celu puçinu estu-modu vomu mai vedè romanii adunati si cu svadile loru vomu mai dá — semne de viétia romanésca!

(§.) Cine sà fia vivat la noi? Ast'a e acum' vorb'a vorbeii. Se audira dejà voci si dela teneri infocati si dela betrani svatosi, cà ar fi fórte conveniabile facie de situatiunea politica, candu romanii si-ar alege de mitropolitu pre episcopulu *serbescu*, parintele *Stoicovici*. Bagu-sém'a „vicem pro vice redo tibi, bone vicine“.

— A naibei combinatiune mai este si ast'a.

— Ati vediutu unde taie si unde crépa?! . . .

(§.) Éra romanii cei mai moderati si mai oportuni facu pre *Cassandr'a* si ni dau svatulu, sà ne ferimu, de o asemenea candidatura, respectivaminte demonstratiune, cà-ci pré usioru ni potemu perichitá frumós'a autonomia basericésca impreuna cu statutulu ei organicu cu totu, danduni se de colo de susu unu respunsu categoricu cam ea acest'a: aveti acum' unu patriarcu, *romanu-serbu*, fiti de acum' inainte impreuna cu serbii éra-si sub singuralu lui toiaagu archipastorescu si Basta!

Nu ve temeti inse nemicu de asè urmari; d'in contra cei d'intru inaltime tindu a slabi si solidaritatea sociale-politica, ce mai existe intre romani si serbi, necumu sà ne mai imbine si mai tare. Au nu sciti de momelile de pr'in foisiorulu camerei Ungariei ale lui *Somsich*, *Kállay* si altii, cari mereu ni dècu: despartiti-ve de serbi, si vi damu concesiuni de autonomia pentru Trani'a?! . . .

(§.) Dér' de vi trebuie si vorba seriós'a intre glume, a-poi vi-o spunemu intre patru urechi, cà pone acum' cei mai multi se pronunçara, pentru candidatur'a parintiloru *Popèa* si *Metranu*.

— Nu cumu-va este ast'a vre unu refrainu d'in partea ardeleniloru la alegerea de episcopu d'in Aradu?! . . .

(§.) Aministratorele parohiale *Nic'a*, la cererea mai intregu poporului crestinu d'in *Jul'a germana*, in virtutea unei dispusetiuni presidiale, fu suspinsu dela oficiu, pentru mai multe fapte anticanonice, demandandu-i se a tramite pre concubin'a dela cas'a sa. Intru o buna demanétia inse preotulu vine in curte, da facie cu cine da, si macar cà nu s'a despartitu de concubin'a sa, va sà dica totu d'in acele motive, éra-si presidialminte fuse repusu, spre tulburarea cea mai mare a poporeniloru sei, cari incepu a cantá de-a lungulu stradelor: „Domnedieu sà te ferésca de legea cea popésca!“

(§.) La comedi'a acést'a poporulu — precumu suntemu informati — se pregatesce a face o alt'a comedia: unii dècu cà se voru uni; éra altii, cà voru inchide baseric'a d'inaintea preotului prostituitu.

— Nu asè, buni crestini, ci mai veniti o data a bate tóca la urechile — Capulul.

— Dér' Dieu asè, la Capu si inca o data la Capu! cà-ci dela capu se impute pescele nostru! . . .

(§.) Conlocitorii d'in *Jul'a magiara* de alte nationalitati si confesiuni inca se indignara de atát'a secatura ce veni a-supr'a crestiniloru romani, si d'in magistratulu loru opidanu insi-si vinu a dá atestatoie cele mai condannabili pentru preotulu invrajbitu, cerendu espreu si d'in partea loru chiaru, ca pentru restabilirea pazei sufletesci a poporeniloru de omenia, sà se indure odata consistoriulu nostru, impreuna cu presedinti'a sa, a amová pre preotulu cestu vinovat.

— Inca o sà vina unguiri, sà ni faca dreptate in baserica!

Unu pruncutiu de 6. ani, aduce la cunoscinti'a publica, cà la viitóri'a adunare generale a Asociatiunei tienenda la *Lugosiu*, va diserà „Despre arderea cadavrelorulu“, si va face mai multe propuneri relativu la ast'a cestiune.

Precum s'aude comisiunea censuratória si-a si datu dejà invoierea.

Lumea ascépta cu gur'a cascata acea di fericità.

(§.) A-propos. In Aradu, la staruinti'a zelosului mecenate si vice-presedinte alu comitetului parohiale, dlu *Georgiu Dogariu*, se apucara romanii gr. orientali de edificarea unei scóle confesionali pe unu tractu, tocmai lunga baseric'a catedrale.

— Nu scimu inse, potè o voru gata, ori ba, in mediuloculu indeferentismului traditionale, cà-ci acum' lipsesce d'in mediuloculu nostru bunulu pastoriu sufletescu, Escelenti'a Sa *Procopiu Ivacicovicu*, la a le carui indemnari archipastoresci in scurtu tempu se gata si infrumsetià baseric'a catedrale, mai numai d'in oferte benevole.

— Cei ce au urechi, sà audia!

Cu ocaziunea adunării generali a Asociatiunei tran. tienute estu-anu la *Dev'a* se preambiau mai multi romani pe strade.

Deodata numai se ivesce fisculu regescu si poli'ti'a cu duoi gendarmi, indesandu-se intre preambiatori si tienendu dreptu spre unulu d'intre óspetii veniti d'in partile de susu ale *Tranei*.

— Domnule! — fu agraitu óspele — de unde atát'a anti-constitutiualismu. N'ati cetitu ordina'tiunea cea mai nóua relativa la insemne si colori?

— Ba, da! — respunse intrebaturu — ei dér' eu nu ve intielegu. . . .

— Neci unu momentu . . . se audi, si bietulu óspe tũ departatu.

Nefericitulu avea nasu *rosiu*, cravata *galbena* si peptariu *venetu!*